

* * Ա Ր Դ Ե Ի Ե Ը * *

ԱՌՐՍԻԳԱՅԻ լեռներէն ան սլացաւ օր մը փառքի,
 Երբ արեգակը վառեց իր հըրդեհին մէջ ոսկի
 Ալիքներու շափիւղան և ծաղիկները հողին՝
 Որոնք, ինչպէս բուրվառներ, իրիկունները կ'այրին,
 Իր բոյնն էր հոն, երկընքին այնքան մօտիկ որ կը զգար
 Բարախուռներն աստղերուն զիշերներուն մէջ երկար,
 Ովկէանին շունչը կ'ուռէր անոր լանջքին տակ հըզօր,
 Երբ զերդ անհուն վարդենիք, արշալոյսները բոսոր
 Կը ծաղկէին բոցավառ հորիզոնին պարտէզէն՝
 Ուր լուարնկայ բաժակով նունուֆարներ կ'երագնէ
 Անմահարոյր ցայգերու լրուութեան մէջ արփաւէտ...
 Փառքը ճախրեց վեհօրէն, սաւառնեցաւ անոր հետ
 Մինչև անհաս ոլորտները, մինչև դուռն երկընքին.
 Իր ճապուռները լուսի դափնեվարդեր խրլեցին,
 Եւ անոնցմով դրասանդուած իջաւ Արծիւր հըսկայ,
 Կառաչիւնով մը վայրագ՝ Երագին մէջ ապագայ...
 Ան վերըստին բարձրացաւ ու վերըստին ճախրաթեւ
 Նոր միջոցներ բզզըցոյց, ժամանակին յարատեւ
 Անիւններէն թաւալուն շոպեց վարդեր կապոյտի
 Որոնց զարունը միայն արիւնի մէջ կը ժրպտի...
 Եւ օր մը բոյնն իր անձուկ, երբ միջոցն էր անսահման,
 Լըքեց Արծիւն անծանօթ, մինչ ովկէանէ ովկէան
 Խարակներէն աւելի կը բըրգանար տարրն հեղուկ,
 Որ մարդկային սըրտին պէս երբ կ'անդորրի, յեղյեղուկ
 Իր ծոցին մէջ կ'օրօրուին ծովանոյշներ տարփանքի...
 Ան իր թևերը պարզեց մաշկեղ թռիչքով մը փառքի,
 Եւ լեռներու կատարէն այնքան շատ վեր կը սլանար,
 Որ անդունդներ կ'առնէին իր մեծ ըստուերը խաւար
 Սարսափահար օձերու կաղաղին մէջ լայնարաց...
 Եւ անտառները խորունկ սարսուռներով արթնցած
 Իրենց դալար բաշին վրայ կը զգային շունչն հըրեղէն
 Որ օդին մէջ կը հոսէր անոր մըտայլ թևերէն...
 Քարանձաւէ քարանձաւ կը մոնչէին առիւծներ,

Երբոր Արծիւը Փառքին՝ լեռան պարեկը կ'իջնէր,
 Էւ իր անթարթ աչքերուն սեւեռումով միայն
 Կը պարփակէր հորիզոնը կամարով անսահման...
 Ա՛լ ոչ մէկ տեղ ունեցաւ բոյն մը, որուն կը հասնին
 Միայն շանթերն, երբ կ'իջնեն հըրդեհելու ծեր կաղնին
 Որ տակաւին խրոխտաբար կը հեզնէ դար մը կեանքի...
 Անոր բոյնն էր արեգակն և իր բոցերը ոսկի,
 Անոր բոյնն էր ովկէանն իր անդունդով շափուղայ
 Ուր Արշալոյսը ջրաբոյնի մէջ կը շողայ,
 Անոր բոյնն էր այս աշխարհն, և կամարն այս երկրներն,
 Ուր անտառներն աստղերու գարուններով կը ծաղկին,
 Անոր բոյնն էր միջոցին անհունութիւնն անպարփակ.
 Էւ լեռներու կատարներն ու մըրթիկները միակ
 Տեղ մը տըւին յոգնասպառ այն թըռչունին որ կ'իջնէր
 Պարտէզներէն երկնայեց, ունենալով դափնիներ
 Մագիլներուն մէջ բռնած, և ծաղիկներ ծիրանի,
 Անմահութեան ծաղիկներ, և ծաղիկներ արիւնի...
 Վիհերուն մէջ խլրրոտացին օձեր մախիգ և իժեր
 Երկընթին մէջ տեսնելով Արծուին թըռչըն անվեհեր.
 Էւ իրենց մութ կաղաղէն ըսպասեցին որ խնար
 Օր մը թըռչունն արեւին՝ կարմիր վէրքով մը խաւար...
 Ինկաւ Ուրծին իրիկուն մը, վերջալոյսն արիւնտ
 Անոր թեւեր փակեց Ովկէանին սըրտին մօտ,
 Պարուրուեցան իր վըզին անարգ օձեր, և անոր
 Ուզեցին աչքը փորել սև ազուաներ բիրաւոր,
 Էւ խուժադուժ հողին վրայ խըռընեցան մըրջիւններ,
 Կապոյտ Ովկէանը միայն իր լըռութեամբ կ'արտասուէր...
 Բայց երբ Արծիւը զարկաւ մաշկեղ թեւերն իրարու,
 Արեն իջաւ կամարէն անոր վէրքերն օծելու
 Իրիկնային ոսկիով ուր կան բոցեր վարդեղէն...
 Թըռչունն իր վիզը թոթուեց և պարուրուող իժերէն
 Ինկաւ դարձեալ ծանրաբեռ, և մըրջիւններն անսահման
 Աչքերուն մէջ խուժեցին իրրև փոսեր շիրմական...
 Ան վերըստին բարձրացաւ իր վըզին շուրջ տանելով
 Օղակներն այդ ահալի, և տանջանքէն միշտ գինով՝
 Արեւին դէմ կառաչեց և ճապուռներն այս անգամ
 Բըզըքտեցին օձերուն խըռիւներն այդ որ ինկան
 Ովկէանին մէջ ուր գոցեց Արեւին կառնն ոսկեղէն
 Արշաւասոյր կ'ընթանար ողորուելով փըրփուրէն...

Դարձեալ միջոցը կապոյտ և պայքարներ վերըստին.
 Եւ այս անգամ մարդկութիւնն՝ որ միշտ ոստին է թոյլքին,
 Որ՝ բանտերու հիմնադիր՝ միշտ կը դարբնէ շղթաներ,
 Երբ իրեն դէմ կը մոռնչեն աշխարհակալ առիւծներ,
 Երբ կը զգայ սիրտն իր շոպուած մագիլներէն արծիւի,
 Երբ Գաղափարն արիւնոտ իրրեւ աստուած կ'երևի...
 Մարդկութիւնն արդ հալածող ամէն Երազ որ կարմիր
 Նոյգի մը պէս կը դափրէ ճամբուն վրայ ոսկելիւր,
 Փոշեթաւալ, և կու գայ ճակտին բալիշն Արևուն,
 Ու կը վրժնչէ փոռնչախրոխտ, երկաբած վիզը հեռուն...
 Մարդկութիւնն արդ բռնեցով Արծիւն երկու թևերէն
 Անարգանքի սինին վրայ կը բեռէ վատօրէն,
 Երբ ան կ'իյնայ նոր կըզգի մը՝ Գորսիգան ըլլալով
 Խընընդալայրն (այսպէս մերթ ճակատագիրն իր խաղով
 կը միացնէ օրօրոցը շիրիմին) և անթիւ
 Ռձերն ահա՜ վերըստին կ'ըլլան վրզին շուրջ խրոխ,
 Ու կը խեղդեն իր մահուան կառաչիւնները վերջին,
 Որոնց հըզօր արձագանգը դեռ կ'անցնի միջոցին
 Ուրտներէն անսահման Յիշատակի թևերով...
 Բայց մարդկութիւնը գիտէ պաշտել ինչ որ իյնալով
 կը բարձրանայ մըտքին մէջ, և արփաւէտ արուեստին
 Կու տայ փառքեր պըղինձի և մարմարներ ահագին...
 Ազնււապաշտ հոգիով ան կ'ամփոփէ սըրտին մէջ
 Գեղեցկութիւնն և անոր միշտ կը վառէ ջահ մ'անշէջ...
 Այսպէս անիւնն Արծիւին կը մընայ դեռ անայլալ
 Կըրանիթէ հոյակերտ գերեզմանին մէջ մըռայլ,
 Անոր վըրայ կ'արտասուէ մեծ Լըռութիւնը միայն.
 Եւ Մարդկութեան սարսափն էր որ ընտրեց սիրտը Լերան
 իրրեւ սափոր աճիւնի արևափառ Արծիւին,
 Առանց բընաւ գիտնալու որ Յիշատակն երկնային
 Փիւնիկ մըն է միշտ յառնող Գիշերին մէջ զարբերուն,
 Այսպէս Արծիւը կ'ապրի որքան բոցերն Արևուն
 Վարդենիքի մը նըման Ուկէանին մէջ կը ծաղկին,
 Եւ Աստուածնիւր կ'արթըննան ծիրանիին մէջ Փառքին...:

(Աստուածներուն Վերջալոյսը)

ԱՐՄԵՆ-ԵՐԿՐԱՅ

